

157 ע'ר 1/8
2023

**כך מקובלני מבית אבי אבא'
יהונתן בן גרשם – בין סב לנכדו, בין מקרא למדרש**

1. תוספתא סנהדרין (צוקרמאנדל) יד, ח
כיוצא בו 'ויהונתן בן גרשם בן מנשה' וכי בן מנשה הוא והלא בן משה הוא, ולמה ניתלה דבר במנשה אלא מלמד שתולין חובה בחייב:

2. מכילתא דרבי ישמעאל, מסכתא דעמלק פרשה א
'אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה' - ר' יהושע אומר, ארץ נכריה היתה לו ודאי. ר' אלעזר המודעי אומר, בארץ נכריה [נכר יה]. אמר משה, הואיל וכל העולם עובדי עבודה זרה, אני אעבוד למי שאמר והיה העולם. שבשעה שאמר משה ליתרו, תן לי צפורה בתך לאשה, אמר לו יתרו, קבל עליך דבר זה שאומר לך ואני נותנה לך לאשה, אמר לו מהו, אמר לו בן שיהיה לך תחלה יהיה לעבודה זרה, מכאן ואילך לשם שמים, וקבל עליו. אמר לו השבע לי, וישבע לו, שני ויואל משה. אין אלה אלא לשון שבועה שני ויואל שאול את העם לאמר... לפיכך הקדים המלאך להרוג את משה, מיד ותקח צפורה צר ותכרות את ערלת בנה וגוי וירף וגוי...
'כהן מדין' - רבי יהושע אומר, כומר היה, כענין שנאמר ויהונתן בן גרשום בן מנשה ובניו היו כהנים לשבט הדני עד יום גלות הארץ.

3. ירושלמי ברכות ט, ב:
ר' חונא ושמועון קמטריא בשם ר' שמואל בר נחמן. "ויהונתן בן גרשום בן מנשה" נו"ן תלוי. אם זכה בן משה. ואם לאו בן מנשה.
חברייא בעון קומי ר' שמואל בר נחמן. כומר היה לעי"ז והאריך ימים?
אמר לון. על ידי שהיה עינו צרה בעי"ז שלו.
כיצד היתה עינו רעה בעי"ז שלו?
הוה בר נש אתי למיקרבה תור או אימר או גדי לעי"ז וא"ל. פייסיה עלי. [היה אדם בא להקריב שור או שה או גדי לעבודה זרה ואמר לו פייס עלי!]
והוא אמ' ליה. מה זו מועילה לך. לא רואה ולא שומעת, לא אוכלת ולא שותה, לא מטיבה ולא מריעה, ולא מדברת. אמ' ליה. חייך, ומה נעביד? [אמר לו חייך, ומה נעשה?]
ואמ' ליה. אזיל עביד ואייתי לי חד פינג' דסולת ואתקין עלוי עשר ביעין ואתקון קומוי והוא אכל מכל מה דאתי ואנא מפייס לה עלך. [אמר לו לך עשה והבא לי קערה אחת של סולת, והתקן עליה עשר ביצים והתקן לפניו והוא אוכל מכל מה שבא, ואני מפייס לו עליך].
מכיון דאזיל ליה הוה אכיל לון. [מכיוון שהלך – היה אוכל אותם]
זימנא חדא אתא חד בר פחין. אמ' ליה כולי. [פעם אחת בא אדם ריק. אמר לו וכו']
אמ' ליה: אם אין מועילה כלום את מה את עביד הכא. [אמר לו אם אין מועילה כלום, אתה מה אתה עושה כאן?]
אמ' ליה. חייך! בגין חיי [אמר לו: חייך! בגלל חיי (פרנסתי)].
כיון שעמד דוד המלך שלח והביאו.
אמ' ליה. את בן בנו שלאותו צדיק ואת עובד עי"ז?
אמ' ליה. כך אני מקובל מבית אבי אבא. מכור עצמך לעי"ז ואל תצטרך לבריות.
אמ' ליה. חס ושלוס לא אמר כן. אלא מכור עצמך לעבודה שהיא זרה לך ואל תצטרך לבריות.
כיון שראה דוד כך שהוא אוהב ממון מה עשה. העמידו קומוס על תיסבריות שלו.
הה"ד "ושבואל בן גרשום בן משה נגיד על האוצרות".
"שבואלי ששב אל אל בכל לבו ובכל כחו. "נגיד על האוצרות" שמינהו על תיסבריות שלו.
מתיבין לר' שמואל בר נחמן. והא כתיב "עד יום גלות הארץ".
אמ' לון. כיון שמת דוד עמד שלמה וחילף סנקליטין שלו. חזר לקילקולו הראשון.
הה"ד "ונביא אחד זקן יושב בביתאל" וגוי. אמרין. הוא הוה. [אמרו: הוא היה]

שופטים	ירושלמי
(ג) הָמָּה עִם בֵּית מִיכָה וְהָמָּה הַכִּירוּ אֶת קוֹל הַנְּעֹר הַלְוִי וַיִּסּוּרוּ שָׁם וַיֹּאמְרוּ לוֹ: מִי הֵבִיאָךְ הֵלֶם וּמָה אַתָּה עֹשֶׂה בְּזֶה וּמָה לָךְ פֶּה:	זימנא חדא אתה חד בר פחין אמר ליה כן
(ד) וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם: פֶּזֶה וְכִזָּה עֹשֶׂה לִי מִיכָה וַיִּשְׁכְּרְנִי וְאַהִי לוֹ לַכֹּהֵן:	אמר ליה: אם אין מועילה כלום את מה את עביד הכא? אמר ליה: חייך, בגין חיי

4. בבלי בבא בתרא קט:
"מי הביאך הלום ומה אתה עושה בזה ומה לך פה" - אמרו לו: לאו ממש קא אתית דכתיב ביה: 'אל תקרב הלום!' לאו ממש קא אתית דכתיב ביה: 'מה זה בידך?' לאו ממש קא אתית דכתיב ביה: 'ואתה פה עמוד עמדי?' תעשה כהן לעי"ז! אמר להן, כך מקובלני מבית אבי אבא: לעולם ישכיר אדם עצמו לעי"ז ואל יצטרך לבריות.